

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXIX/210/2021
Rady Powiatu Złotowskiego
z dnia 24 lutego 2021 roku

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Złotowie

Program na lata 2021 - 2024

„Przemoc nie jest oznaką siły, lecz słabości. Komu nie udało się zwyciężyć sercem lub rozumem, usiłuje zwyciężyć przemocą”

Ks. Jerzy Popiełuszko

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
ROZDZIAŁ I	6
<i>Przemoc w rodzinie – perspektywa teoretyczna.</i>	6
1.1. Definicja przemocy w rodzinie.....	6
1.2. Formy zachowań agresywnych.	7
1.3. Przyczyny i mechanizmy przemocy.....	8
1.4. Cykl przemocy i jego etapy.....	9
1.5. Konsekwencje przemocy.....	12
ROZDZIAŁ II	14
<i>Przemoc w rodzinie z perspektywy aktów prawnych</i>	14
2.1. Akty prawne w Polsce.	14
2.2. Akty prawne międzynarodowe.....	15
ROZDZIAŁ III	17
<i>Diagnoza problemu przemocy w rodzinie – aspekt ogólnopolski i Powiat Złotowski</i>	17
3.1. Przemoc domowa w aspekcie ogólnopolskim.....	17
3.2. Charakterystyka Powiatu Złotowskiego.	19
3.3. Statystyki liczbowe dotyczące zjawiska przemocy w Powiecie Złotowskim	20
- dane z Sądu Rejonowego w Złotowie i Komendy Powiatowej Policji w Złotowie.	20
3.4. Statystyki liczbowe dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Złotowskim (Dane z Ośrodków Pomocy Społecznej).....	27
3.5. Statystyki liczbowe dotyczące udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w programach korekcyjno-edukacyjnych realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Złotowie w latach 2017-2020.....	29
3.6. Analiza SWOT.....	31
3.7. Analiza zasobów instytucjonalnych Powiatu Złotowskiego – dane z MOPS(ów).....	32
ROZDZIAŁ IV	33
<i>Główne założenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.</i>	33
4.1. Założenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.....	33
4.2. Beneficjenci Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	34
4.3. Działania Powiatu związane z zapobieganiem i zwalczaniem zjawiska przemocy w rodzinie	34
4.4. Czas trwania Powiatowego Programu Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.....	35
SPIS RYSUNKÓW.....	36
SPIS TABEL	36

SPIS WYKRESÓW	37
BIBLIOGRAFIA	38
AKTY PRAWNE	38

WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, które kształtuje osobowość, system wartości i styl życia. To rodzina powinna swoim członkom gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój, a także pokazywać model prawidłowo funkcjonującego systemu. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, które są oparte na miłości i zrozumieniu. Dom rodzinny powinien być bezpieczną przestrzenią, gdzie człowiek ma zaspokojone wszelkie potrzeby bezpieczeństwa, przynależności i miłości. Powinien być miejscem, do którego chętnie wracamy. Jednak dla wielu osób, dom nie jest bezpieczną przystanią i azylem. Jest miejscem niebezpiecznym, gdzie osoby są krzywdzone.

Warto podkreślić, że przemoc to zjawisko społecznie niepożądane. Występuje najczęściej w rodzinach, które są potocznie nazywane patologicznymi i wynika z frustracji mającej swoje podłoże w takich problemach jak: bezrobocie, problemy finansowe, uzależnienia czy niewłaściwe relacje między członkami rodziny. Bez wątpliwości aspektem, który sprzyja stosowaniu przemocy wobec członków rodziny jest przyzwolenie społeczne, co częściowo wynika z przyjętych w rodzinach dysfunkcyjnych wzorcach zachowania. Występowanie przemocy jest częste i na tyle powszechne, że staje się ona zjawiskiem aprobowanym kulturowo, a ofiary zostają z problemem najczęściej same i nie otrzymują wsparcia od bliskich. Dlatego tak ważne jest stworzenie programu i opracowanie strategii pomocy osobom, które na co dzień borykają się z przemocą ze strony osób najbliższych. To właśnie te osoby najbliższe powinny bronić i wspierać swoją rodzinę, ale niestety gdy one zawodzą, to państwo i wszelkie instytucje muszą zadbać o dobro krzywdzonych osób.

ROZDZIAŁ I

Przemoc w rodzinie – perspektywa teoretyczna.

1.1. Definicja przemocy w rodzinie.

Zgodnie z *art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*, przez przemoc należy rozumieć: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia, naruszające ich godność i nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

W niniejszej ustawie przez *członka rodziny* należy rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art.115 §11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. –Kodeks Karny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1950 i 2128), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą.

Cechy przemocy, odróżniające ją od innych zachowań:

- **Przemoc jest intencjonalna.**

Jest to zamierzone działanie mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.

- **Rozkład sił jest nierówny.**

Sprawca jest silniejszy od ofiary, ma nad nią przewagę – dobra materialne, wyższy status społeczny, siłę fizyczną, pewność siebie itp.

- **Sprawca narusza dobra osobiste ofiary.**

Narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności.

- **Sprawca powoduje cierpienie i ból.**

Narażając ofiarę na utratę zdrowia, poprzez zadawanie jej bólu i cierpienia sprawca może ją bardziej kontrolować, gdyż traci ona zdolność do samoobrony. (*„Przemoc w rodzinie – poradnik dla ofiar przemocy w rodzinie” IPZ PTP, W-wa, 2002r.*)

1.2. Formy zachowań agresywnych.

W literaturze przedmiotu zwraca się szczególną uwagę na rozróżnienie poszczególnych form przemocy. Odnoszą się one nie tylko do systemu rodzinnego, ale do każdej relacji interpersonalnej, w której występują wymienione wcześniej cechy działania sprawcy. Poszczególne formy przemocy mogą się przenikać, ich granice są nieostre. Przemoc fizyczna łączy się poniekąd z przemocą psychiczną, gdyż sprawiając fizyczny ból, sprawca automatycznie skazuje ofiarę na zachwianie jej poczucia bezpieczeństwa, a często również własnej wartości. Innym równie istotnym aspektem przemocy z jednej strony jest uniwersalność skutków jakie niesie ona dla ofiary, a z drugiej strony ich specyfika. Poczucie ciągłego zagrożenia, niepokój, lęk to tylko niektóre z powszechnych owoców tego zjawiska. Biorąc pod uwagę przemoc seksualną stosowaną wobec dziecka, to efekty jakie można zaobserwować to między innymi erotyzacja zachowań dziecka czy dysfunkcje seksualne.

Ze względu na to, w jakie niezbywalne dobro człowieka uderza przemoc, wyróżniamy jej następujące formy:

- **Przemoc fizyczna** – są to wszelkie działania z użyciem siły fizycznej, które prowadzą do naruszenia nietykalności cielesnej drugiego człowieka. Są to m.in. takie zachowania jak: popychanie, obezwładnianie, kopanie, które prowadzą do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień.
- **Przemoc psychiczna** – są to działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, które mają na celu kontrolę i dominację nad ofiarą. Wyrażają się one poprzez narzucanie własnych poglądów, stałą krytykę, wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie, wmawianie choroby psychicznej co wpływa negatywnie na obraz własnej osoby, powoduje obniżenie poczucia własnej wartości, mogą pojawić się stany lękowe czy nerwicowe.
- **Przemoc seksualna** – dotyczy sfery potrzeb i zachowań seksualnych sprawcy tej przemocy. Wyraża się poprzez wymuszanie pożycia seksualnego lub seksu z osobami trzecimi, krytykę zachowań seksualnych lub sadystyczne formy tych zachowań.
- **Przemoc ekonomiczna** – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy. Polega na całkowitej dominacji i kontroli sfery finansowej i pozycji ekonomicznej jednostki. Do przejawów tej formy przemocy należą m.in. takie zachowania jak: odbieranie zarobionych pieniędzy, wydzielanie ich ofierze, utrudnianie podjęcia pracy zarobkowej czy niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny.
- **Zaniedbanie** – polega na niezaspokajaniu potrzeb emocjonalnych i fizycznych,

głównie osób dorosłych wobec dzieci. Wyraża się ona w odrzuceniu emocjonalnym dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także braku należytej opieki, niezaspokajaniu potrzeby snu, jedzenia, higieny.

Typy przemocy w rodzinie:

- przemoc wobec małżonka,
- przemoc wobec dziecka,
- przemoc wobec rodzeństwa,
- przemoc wobec rodziców,
- zaniedbywanie i przemoc wobec osób w podeszłym wieku (*A. Bakula „Przemoc w rodzinie”, brok.edu.pl*).

1.3. Przyczyny i mechanizmy przemocy.

Przemoc domowa, a dokładniej jej przyczyny analizowane są z wielu różnych perspektyw. Pierwsza z nich, upatruje determinantów owego problemu w czynnikach organicznych takich jak: uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, urazy, organiczne uszkodzenia mózgu, padaczka skroniowa czy typ temperamentu. Wyżej wymienione zmienne nie podlegają kontroli i możliwości wpływu ze strony człowieka, dlatego też dalsza część pracy poświęcona będzie czynnikom środowiskowym będącym przyczyną występowania agresji.

Jedną z najbardziej czytelnych koncepcji wyjaśniających powstawanie przemocy jest teoria autorstwa Dollard i Miller – „Teoria frustracji – agresji”. Wg tej koncepcji problem przemocy ma swoje źródła w głębokiej frustracji podstawowych potrzeb człowieka. Sprawca przemocy jest osobą, która w dzieciństwie wielokrotnie narażona była na niezaspokojenie najważniejszych potrzeb dla prawidłowego rozwoju. Z uwagi na ten stan żyła w chronicznym napięciu, którego nie mogła i nie potrafiła zredukować. Jako dorosła już jednostka nadal tak przeżywa świat, jest wyjątkowo nieodporna i wrażliwa na powstałe napięcia i nie jest w stanie sobie z nimi poradzić. Wg Dollard i Miller osoby te funkcjonują jako jednostki niedojrzałe, które nieustannie domagają się od innych tego wszystkiego, czego nie dali im rodzice. Negatywna odpowiedź ze strony otoczenia skutkuje wybuchem agresji, w postaci przemocy wobec drugiego człowieka „przeżywanego” jako źródło stresu. Osoby te przemoc postrzegają jako szybką redukcję napięcia i staje się to ich automatycznym zachowaniem/ automatyczną odpowiedzią na niezaspokojenie i utrudnienie w realizacji jej własnych potrzeb.

Innym mechanizmem wpływającym na kształtowanie się przemocy w rodzinie jest

modelowanie czyli społeczne uczenie się zachowań od innych. Programy telewizyjne, gry komputerowe, filmy czy własny ojciec, matka, rodzeństwo mogą w łatwy sposób wpływać na zachowania obserwatora. To, czy dane zachowanie zostanie powtórzone zależy od cech „nauczyciela” – jego podobieństwa do obserwatora, atrakcyjności, pozycji społecznej i życzliwości względem „ucznia”, ale też od konsekwencji jakie przyniesie ono sprawcy przemocy. Jeśli jego potrzeby zostaną zaspokojone, a on nie spotka się z karą, istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo, iż w przyszłości „uczeń” powtórzy swoje zachowanie. Przyglądając się przemocy z tej perspektywy, można przypuszczać iż ma ona swoje źródła w społecznym przyzwoleniu. Kara, którą otrzymuje przestępca nie budzi respektu u przyszłych sprawców, a dodatkowo buduje się w nich świadomość, że użycie siły jest skutecznym środkiem i pozwala osiągnąć zamierzony cel.

Alkoholizm można również rozpatrywać jako źródło przemocy, ale równie dobrze jako jej skutek. Człowiek pod wpływem substancji psychoaktywnych traci kontrolę nad przeżywanymi emocjami, a także nad swoim życiem. Chroniczne bycie pod wpływem tej substancji powoduje uszkodzenie mózgu i trudności w realnej ocenie sytuacji i kontroli emocji. Funkcjonowanie takiego człowieka staje się coraz bardziej przesyczone podejrzeniami i niepokojem, a osłabienie możliwości radzenia sobie z emocjami, w sposób społecznie aprobowany, doprowadza do wybuchu agresji.

Podsumowując rozważania dotyczące przemocy w rodzinie, należy zwrócić uwagę, iż jest to zjawisko poligenetyczne, nie mające jednej ściśle wyodrębnionej przyczyny. Zarówno czynniki organiczne, jak i społeczne, wzajemnie na siebie oddziałują tworząc niezwykle trudną do analizy mozaikę przeżyć i cech jednostki, a także czynników społecznych nań oddziałujących. (*„Dramat w czterech ścianach. Pomoc, prewencja, informacja”*. Wydawnictwo KROPKA, J.W. Śliwczyński, Poznań 2008 r.)

1.4. Cykl przemocy i jego etapy.

Przemoc nie jest jednorazowym zjawiskiem. Występuje jako zdarzenie o kilku lub kilkunastoletniej historii. Według psychologów zajmujących się tematyką przemocy domowej, zachowania sprawców i ofiar przemocy powtarzają się z pewną regularnością i specyficznym porządkiem, zwanym dalej cyklicznością. Istotnym aspektem omawianego problemu jest fakt, iż zazwyczaj pierwszy akt przemocy pociąga za sobą kolejne, a odstępy pomiędzy następnymi czynami stają się coraz krótsze. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:



Rys. 1. Cykl przemocy i jego fazy

Źródło: opracowanie własne

- **fazy narastającego napięcia,**

Faza narastającego napięcia jest początkiem cyklu. Podczas tej fazy dochodzi do kumulacji konfliktów i kłótni. Sprawca zaczyna być nieustannie poirytowany, wszystko go drażni i brak mu cierpliwości. Ofiara natomiast stara się łagodzić napięcie. Zaczynają się u niej pojawiać symptomy stresu takie jak ból głowy, brzucha czy bezsenność.

- **fazy ostrej przemocy,**

Faza ostrej przemocy charakteryzuje się tym, że następuje tutaj wybuch gniewu i zachowania agresywne, przemocowe. Na tym etapie często dochodzi do interwencji policji i innych organów.

- **fazy miodowego miesiąca.**

Faza miodowego miesiąca to czas, w którym wszystko zdaje się wracać do „normalności”. Sprawca okazuje skruchę i zaczyna gorliwie przeproszać. W tej fazie często dochodzi do wycofania przez ofiary swoich zgłoszeń o przemoc. Jednak ta zmiana postaw i zachowania jest krótkotrwała. Z czasem „miesiąc miodowy” staje się tylko „dniem miodowym”, gdyż sprawcy już nie zależy na przebaczeniu, a przemoc jakiej się dopuszcza staje się coraz bardziej okrutna. Gdy następuje ustanie tej fazy, powracamy do początku czyli narastającego napięcia i w ten sposób zostajemy wciągnięci w „błędne koło”, z którego trudno się wydostać.

Najczęściej „cichymi” ofiarami przemocy są kobiety. To one często z uwagi na lęk, poczucie niskiej wartości, odrzucenie, samotność, wstyd przez długi czas ukrywają stosowanie wobec nich przemocy. Przemoc w rodzinie jest problemem niedeterminowanym kontekstem regionalnym, społecznym czy materialnym. Dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania

i statusu społecznego. Jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

Przemoc w rodzinie ma wpływ na zmiany we wszystkich sferach funkcjonowania człowieka. Zmiany zachodzą zarówno w sferze fizycznej, jak i psychicznej, a także społecznej. Destrukcyjna siła przemocy niszczy cały system rodzinny. Odbiera poczucie bezpieczeństwa oraz możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Stosowanie przemocy domowej ma swoje konsekwencje i odzwierciedlenie w społeczeństwie i kontaktach międzyludzkich (<http://niebieskalinia.info>).

1.5. Konsekwencje przemocy.

Przemoc w rodzinie powoduje niekorzystne zmiany we wszystkich sferach funkcjonowania człowieka zarówno fizycznej, jak również psychicznej i społecznej.

Konsekwencje stosowania przemocy:



Rysunek 2. Konsekwencje stosowania przemocy.

Oprócz w/w konsekwencji przemocy, literatura przedmiotu wymienia dodatkowo trzy zjawiska, z którymi borykają się ofiary przemocy, oto one:

Zespół stresu pourazowego (PTSD) – jest to zaburzenie, które polega na permanentnym powracaniu śladów pamięciowych dotyczących trudnych wydarzeń. Osoba

cierpiąca na to zaburzenie doświadcza paraliżu emocjonalnego, unika wszystkiego co przypomina uraz, a często też jest w ciągłym stanie hiperpobudzenia. Po pewnym czasie pojawiają się dodatkowo koszmary nocne, intruzje (wizje na jawie), bezsenność, bolesne i trudne do wyjaśnienia stany emocjonalne.

Wyuczona bezradność – jest to częste zjawisko u ofiar przemocy w rodzinie. Przemoc fizyczna i psychiczna staje się świetnym gruntem dla ukształtowania w ofierze uległości, poczucia niemocy, braku motywacji do działania i chęci zmiany swojego położenia. Dzieje się tak za sprawą zachowania sprawcy, które jest chaotyczne, nieprzewidywalne i nie możliwe do kontrolowania. Ofiara na początku stara się łagodzić gniew oprawcy, ale jej próby nie przynoszą żadnych efektów, a nawet pogarszają obecny stan. W takiej sytuacji jednostka zaczyna się czuć bezsilna i te odczucia zostają zgeneralizowane na inne sytuacje.

Proces wiktylizacji – ofiary przemocy domowej poprzez policję, pomoc społeczną i szersze otoczenie zaczynają być postrzegane w społeczeństwie jedynie przez pryzmat ofiary. Inni zaczynają widzieć w ofierze osobę słabą, bezbronną, nie radzącą sobie z własnym życiem. Ofiara zaczyna też w ten sposób postrzegać samą siebie, co skutkuje utratą swojej tożsamości, poczucia własnej wartości, brakiem skuteczności. Takie postrzeganie własnej osoby utwierdza ją w przekonaniu, że sama sobie nie poradzi w życiu bez swego „oprawcy”.

Ponadto nieustanne poniżanie, wyzywanie, krytykowanie, upokarzanie powoduje, iż ofiara nabiera przekonania, że jest bezwartościowa. Co więcej nawet uważa, że jej wizrunek prowokuje sprawcę do stosowania przemocy. U ofiar przemocy można zaobserwować zachowania autodestrukcyjne. Złość kierują ku sobie, ponieważ otwarte wyrażenie swojego gniewu może je narazić na karę. Około 10 % kobiet będących ofiarami przemocy podejmuje próby samobójcze. Sprawcy przemocy najczęściej starają się odizolować swoje ofiary od źródeł społecznego wsparcia. Powoduje to brak zaufania i osamotnienie ofiar przemocy wobec ludzi. Sprawca przemocy to natomiast świetny aktor. Wobec innych osób, w tym policjantów sprawia wrażenie spokojnego i kulturalnego, natomiast w stosunku do najbliższych jest bezwzględny oprawcą.

Konsekwencją stałego zagrożenia przemocą jest tendencja ofiar do identyfikowania się ze sprawcą i gotowość działania w jego interesie. Taka skłonność jest uważana za swoistą strategię przetrwania. Jest to tzw. **syndrom sztokholmski**.

ROZDZIAŁ II

Przemoc w rodzinie z perspektywy aktów prawnych

Problem przemocy w rodzinie został dostrzeżony i zdiagnozowany w wielu krajach na całym świecie, czego wyrazem są podejmowane działania różnych organizacji międzynarodowych, w tym m. in. Organizacji Narodów Zjednoczonych czy też Rady Europy. Polska mając na uwadze doświadczenia międzynarodowe także podjęła działania legislacyjne w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, czego wyrazem było uchwalenie w dniu 29 lipca 2005 r. *Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Ustawa ta nałożyła na Radę Ministrów obowiązek przyjęcia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w celu tworzenia warunków do skuteczniejszego zapobiegania przemocy w rodzinach. Problem przemocy jak widać jest tak powszechnym zjawiskiem, że zarówno Polska, jak i inne państwa Europy oraz świat, wciąż tworzą nowe programy, które mogłyby w jakiś sposób ograniczyć przemoc jakiej doświadczają ludzie ze strony swoich najbliższych.

2.1. Akty prawne w Polsce.

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r., poz. 218)
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r., nr 125, poz. 842)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019r., poz. 2277)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2020 r., poz. 1359)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. , poz. 30)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r., nr 209 poz. 1245)
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku

z przemocą w rodzinie (Dz.U. 2011 nr 81 poz. 448)

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. 2011 nr 50 poz. 259)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 października 2019 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz.U. 2019, r., poz. 2080)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz.U. 2011 nr 126 poz. 718)

2.2. Akty prawne międzynarodowe.

Dokumenty ONZ:

- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 r.
- Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dn. 20 grudnia 1993 r. – Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego
- Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dn. 6 października 1999 r. – Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ

Dokumenty Rady Europy:

- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R(85)4 w sprawie przemocy domowej z dnia 26 marca 1985 r.
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R(90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 stycznia 1990 r.
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rec. (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z dnia 30 kwietnia 2002 r.
- Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

- Europejska Konwencja o wykonywaniu prawa dzieci z dnia 25 stycznia 1996 roku
Dokumenty Unii Europejskiej:
- Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012 r., s.57)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dn. 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych) (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011 r., s.2)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011 r., s.1)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz. Urz. UE L 101 z 15.05.2011 r., s.1)
- Program Sztokholmski przyjęty w dniach 10-11 grudnia 2009 r.

ROZDZIAŁ III

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie – aspekt ogólnopolski i Powiat Złotowski

3.1. Przemoc domowa w aspekcie ogólnopolskim.

Jedną z najistotniejszych kwestii społecznych w Polsce jest właśnie przemoc domowa. Jest to zjawisko ukryte i zatajane, a jednocześnie występujące we wszystkich środowiskach i warstwach społecznych, niezależnie od wykształcenia czy statusu materialnego. Można jednak próbować oszacować skalę zjawiska przemocy w rodzinie za pomocą dostępnych źródeł informacji. Są nimi między innymi statystyki Policji czy dane zbierane przez podmioty udzielające pomocy specjalistycznej ofiarom przemocy, a także ogólnopolskie badania populacyjne.

Ogólnodostępne wyniki badań prowadzonych w ostatnich latach w Polsce pozwalają szacować w pewnym sensie skalę zjawiska. Wyniki badań GUS z 2019 r. oraz statystyk prowadzonych przez Policję (www.statystyka.policja.pl) wskazują, że:

- Bez względu na formę przemocy, częściej ofiarami są kobiety niż mężczyźni. Biorąc pod uwagę ogół ofiar, kobiety stanowią prawie 79 % a mężczyźni ok. 20 %.
- Bez względu na formę przemocy, ogółem wśród osób stosujących przemoc 91,9 % stanowią mężczyźni, 7,7 % kobiety, a nieletni 0,4 %,
- 60% osób badanych wskazuje na to, że zna rodziny, w których kobieta doświadcza przemocy, natomiast 32% zna rodziny, gdzie przemoc doznaje mężczyzna.
- 45% osób badanych deklaruje, że mieszkało kiedyś w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do przemocy, 22% spośród nich osobiście doświadczała przemocy
- Najczęściej stosującymi przemoc w rodzinie są współmałżonkowie i rodzice. Dwukrotnie częściej ojcowie, niż matki dokonują aktów przemocy. Sporadycznie mówi się o przemocy ze strony dziadków, częściej natomiast ze strony dzieci i tu większy procent stanowią synowie, niż córki. Są też wskazania na przemoc ze strony rodzeństwa, głównie braci.
- Jeżeli chodzi o wykształcenie mężczyzn stosujących przemoc wobec kobiet to najczęściej badane wskazywały na wykształcenie zasadnicze zawodowe swych oprawców - 35%, nieco rzadziej sprawcy mieli wykształcenie średnie – 29%. Natomiast mężczyźni doznający przemocy w rodzinie najczęściej wskazywali na osobę z wykształceniem średnim – 34%, nieco rzadziej z zasadniczym zawodowym – 25% lub

wyższym 23%.

- Przemoc najczęściej wiąże się z nadużywaniem alkoholu jest to aż 45% przypadków, rzadziej współwystępuje z brakiem pieniędzy – 18% oraz problemami w pracy – 10%.
- Wśród osób doświadczających przemocy pytanych o okoliczności wiele z nich wskazywało na brak konkretnego powodu, w zależności od formy przemocy ta liczba waha się między 17% a 30%.
- Tylko 26% osób pokrzywdzonych korzystało z pomocy jakiejś instytucji czy organizacji. Najczęściej korzystano z pomocy Policji – 14%, natomiast 9% osób korzystało z poradnictwa również psychologicznego, prawnego, socjalnego, rodzinnego, zawodowego oraz medycznego.
- 77% osób, które osobiście lub których rodziny skorzystały z pomocy w związku z doświadczaną przemocą, mówi, że pomoc ta była przynajmniej częściowo skuteczna. Najbardziej skuteczną okazuje się być pomoc w związku z przemocą seksualną, a najmniej skuteczna w przypadku przemocy ekonomicznej.
- Pośród ogólnej liczby Polaków, którzy brali udział w badaniu na temat przemocy w rodzinie aż 44% z nich przyznało, że doświadczyło kiedykolwiek przemocy ze strony swych bliskich: 38% z tej liczby doznało przemocy psychicznej, 27% - fizycznej, a 5% przemocy seksualnej. 32% badanych przyznało, że zdarzyło im się kiedykolwiek użyć przemocy względem członka rodziny: 26% - przemocy psychicznej, 16% - fizycznej, a 1% przemocy seksualnej.
- Według opinii 59% badanych Polaków przemoc w rodzinie dotyczy od 20% do 59% rodzin. Niemal jedna czwarta (23%) badanych twierdzi, że przemoc rodzinna w Polsce dotyka nawet 60% rodzin. Pozostałe 12% badanych twierdzi, że rodzin dotkniętych problemem przemocy jest 19% rodzin lub mniej.

Ilość „Niebieskich Kart” sporządzona przez Policję w latach 2017-2019:

Tabela 1

Rok	Ofiary przemocy domowej - ogółem	Ilość sporządzonych NK
2017	92 529	75 662
2018	88 133	73 153
2019	88 032	74 313

3.2. Charakterystyka Powiatu Złotowskiego.

Powiat Złotowski znajduje się w północnej części województwa wielkopolskiego i zajmuje trzecie miejsce pod względem powierzchni, która liczy 1 660 km². Według danych GUS (2018 r.) liczba ludności powiatu mieści się w granicy 69 606 tys. mieszkańców, co w przybliżeniu daje wartość 42 osób/km². W skład Powiatu Złotowskiego wchodzi osiem gmin samorządowych: Miasto Złotów, Gmina Złotów, Miasto i Gmina Jastrowie, Miasto i Gmina Krajenka, Miasto i Gmina Okonek, Gmina Lipka, Gmina Tarnówka, Gmina Zakrzewo.

Tabela 2

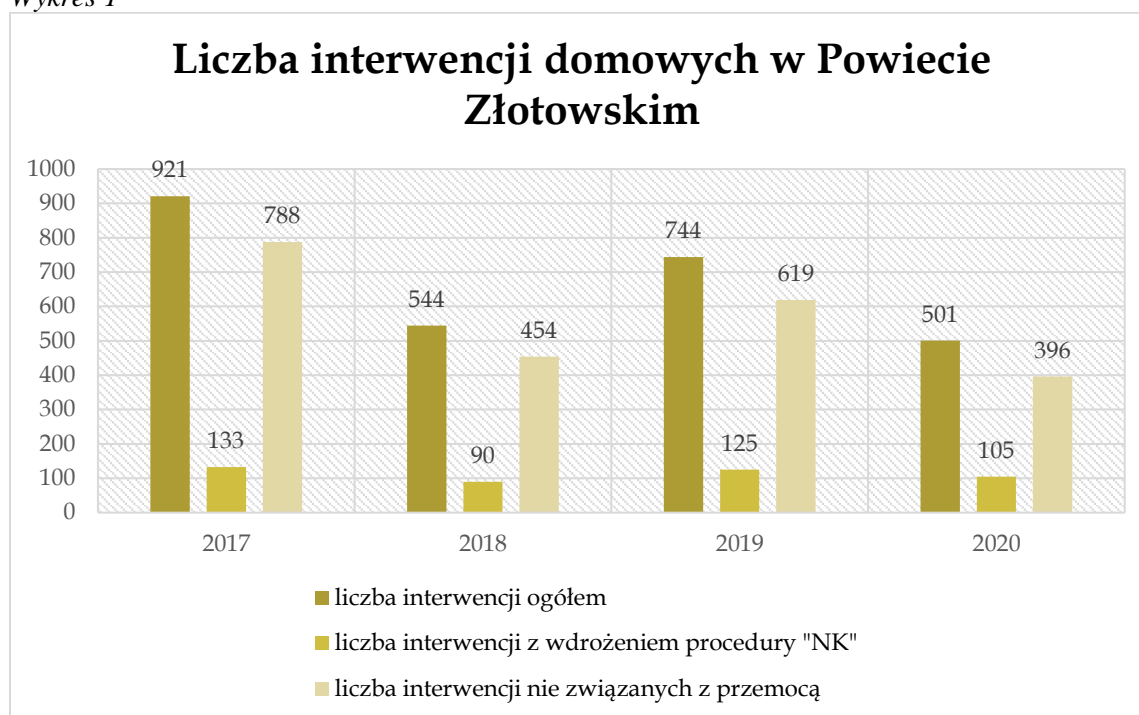
	Miasto Złotów	Gmina Złotów	M i G Jastrowie	M i G Krajenka	M i G Okonek	Gmina Lipka	Gmina Tarnówka	Gmina Zakrzewo
Obszar km ²	11,6 km ²	292,3 km ²	353,1 km ²	191,2 km ²	326 km ²	191,2 km ²	132,5 km ²	162,4 km ²
Liczba ludności os.	18 532 os.	9942 os.	11 500 os.	7534 os.	8502 os.	5509 os.	3009 os.	4905 os.
Płeć K/M	K- 52,2% M- 47,8%	K- 49 % M- 51%	K- 50,2% M- 49,8%	K- 50,5% M- 49,5%	K- 50,2% M- 49,8%	K- 49,7% M- 50,3%	K- 49% M- 51%	K- 49,5% M- 50,5%
Gęstość zaludnienia	1592,9 os/km ²	34 os/km ²	33 os/km ²	40 os/km ²	27 os/km ²	29 os/km ²	23 os/km ²	30 os/km ²

Na podstawie: http://www.polskawliczbach.pl/powiat_zlotowski

Dane z 2019 r.

3.3. Statystyki liczbowe dotyczące zjawiska przemocy w Powiecie Złotowskim - dane z Sądu Rejonowego w Złotowie i Komendy Powiatowej Policji w Złotowie.

Wykres 1



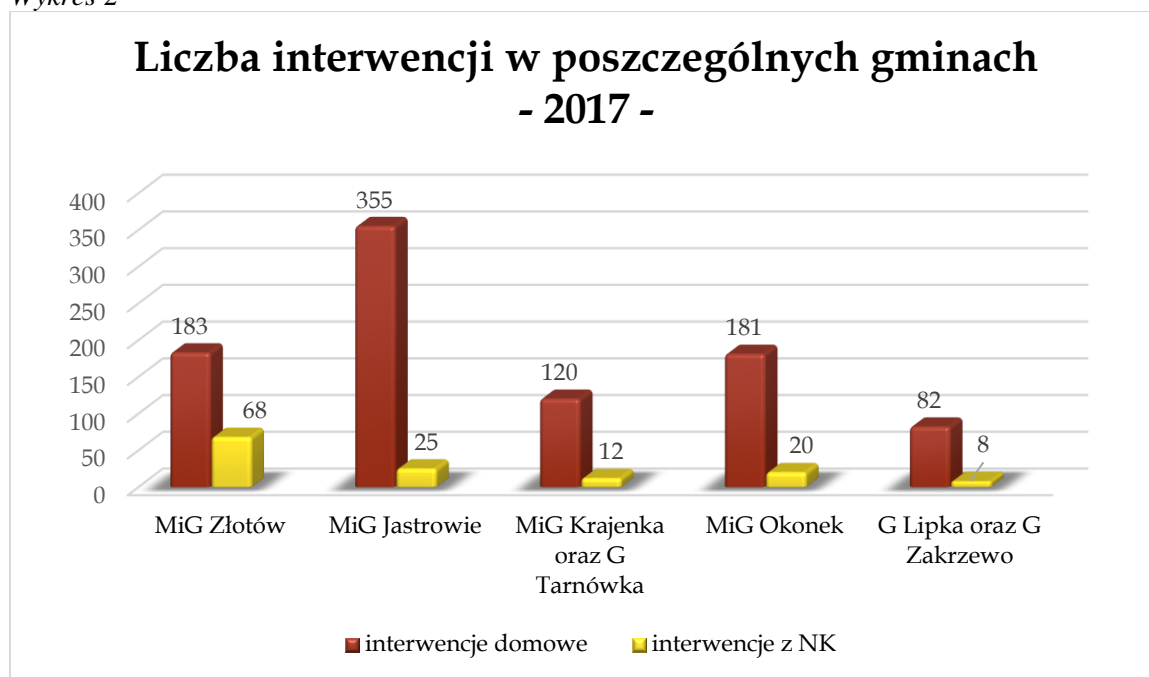
Analizując powyższe dane, można zauważyć, że nie można jednoznacznie wykazać ani tendencji spadkowej ani wzrostowej liczby interwencji policyjnych, zarówno tych związanych z wdrożeniem procedury „Niebieska Karta”, jak i pozostałych nie związanych z przemocą w rodzinie. W pierwszych trzech latach liczba interwencji z „NK” waha się pomiędzy 14% a 17 % w porównaniu do pozostałych interwencji. Optymizmem napawa fakt, że jest to stosunkowo niewielki procent wszystkich interwencji. Należałoby jednak zastanowić się, czy taki stan rzeczy wynika ze stanu faktycznego czy raczej z tego, iż w większości przypadków osoby cierpią w „zaczysku swojego domu” i nie wzywają Policji w sytuacji doznawania przemocy.

Dane z roku 2020 przedstawiają obraz omawianego zjawiska do 31.10.2020 r., nie można dokładnie stwierdzić czy zachowa się tendencja malejąca policyjnych interwencji.

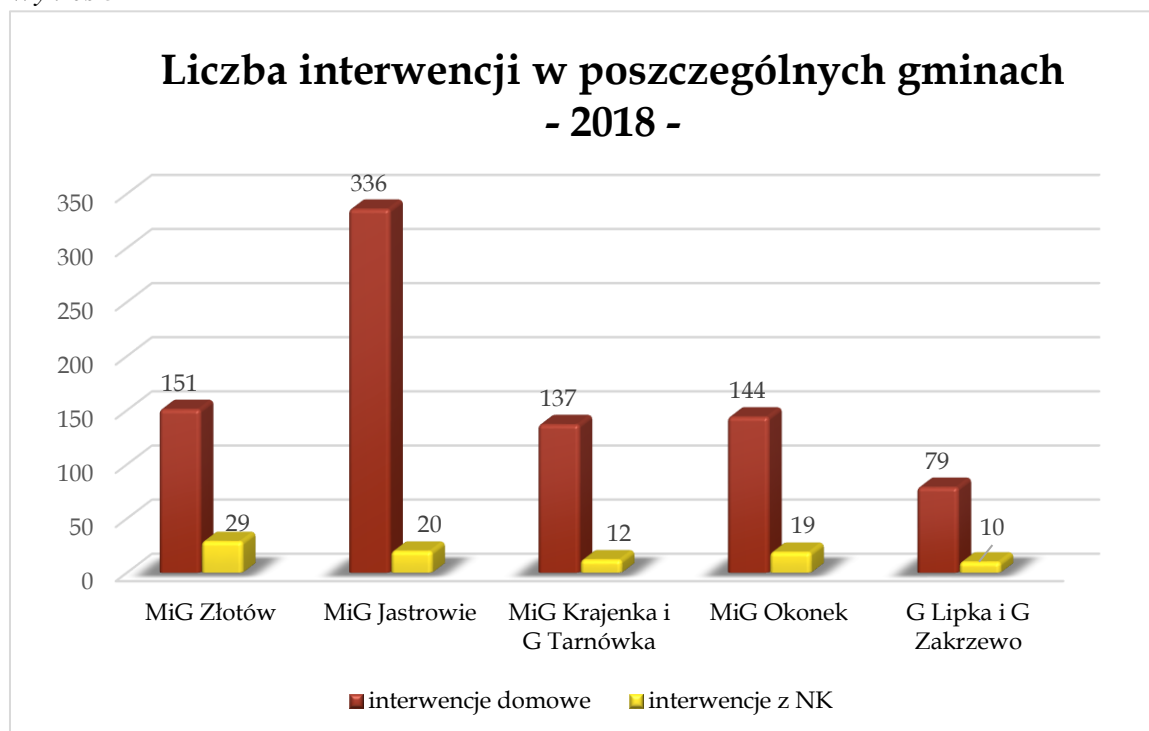
Przemoc w rodzinie jest ogromnym problemem społecznym, natomiast społeczeństwo zaczęło trochę bardziej reagować, gdy widzi krzywdę w rodzinie. Dodatkowo ofiary czują wsparcie państwa i częściej mówią o tym, co ich spotyka. Sprawca nie jest już tak bezkarny.

Z pewnością jeszcze wiele osób cierpi i boi się mówić o swoim problemie, dlatego należy propagować i głośno mówić „STOP” przemocy w rodzinie.

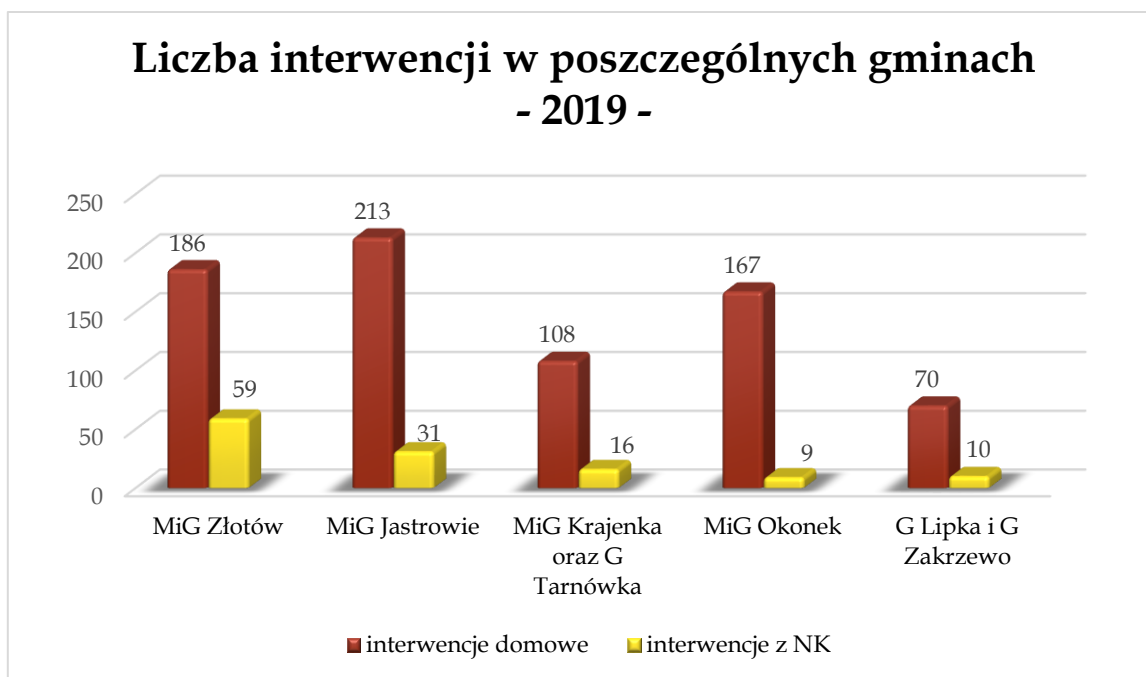
Wykres 2



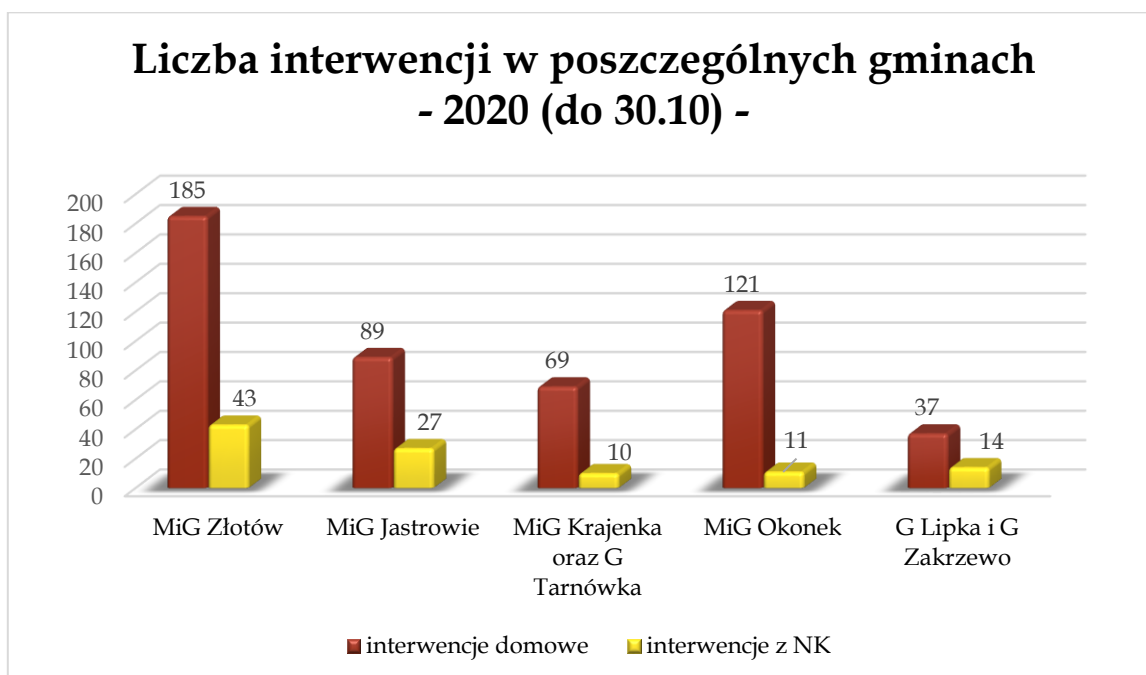
Wykres 3



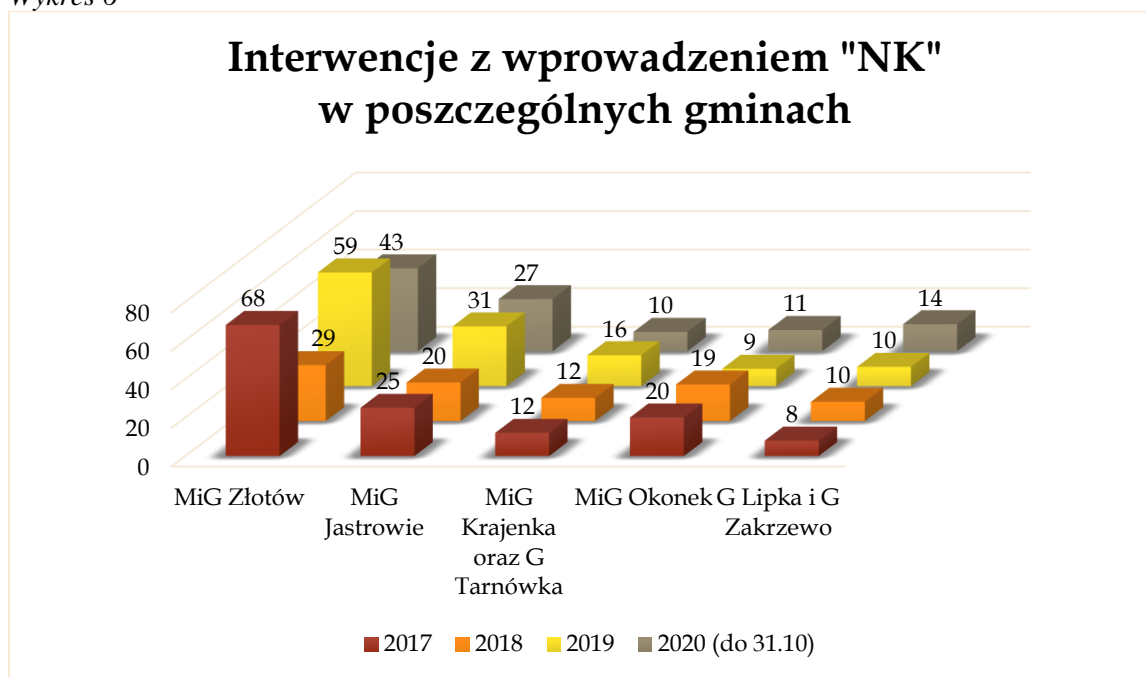
Wykres 4



Wykres 5

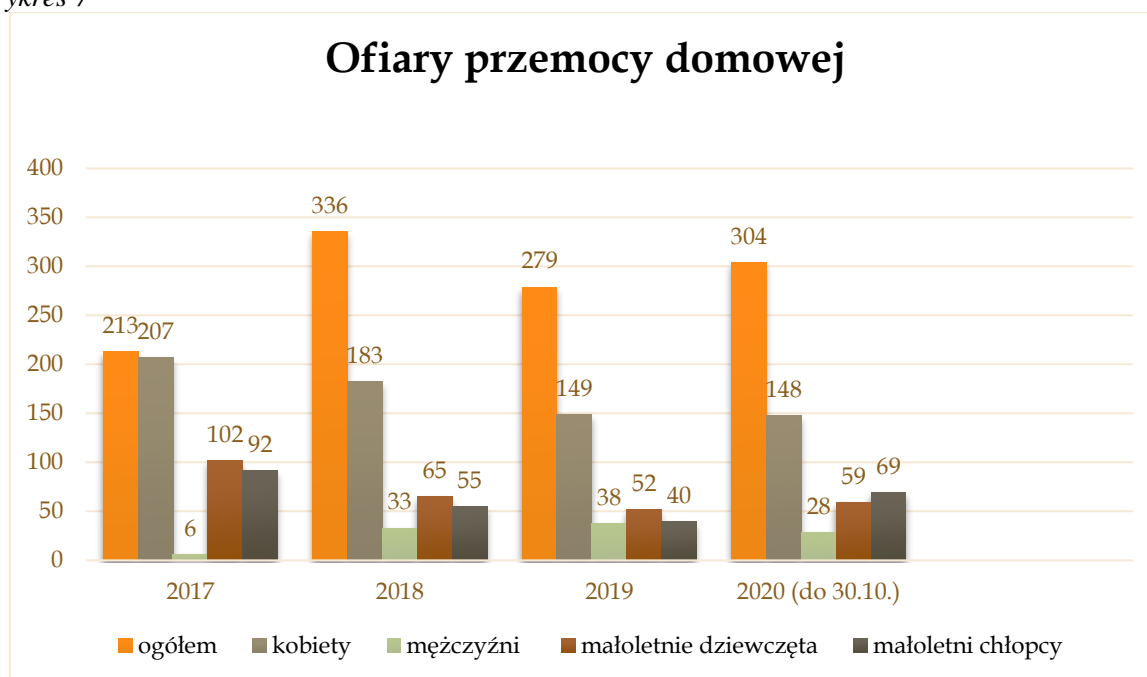


Wykres 6



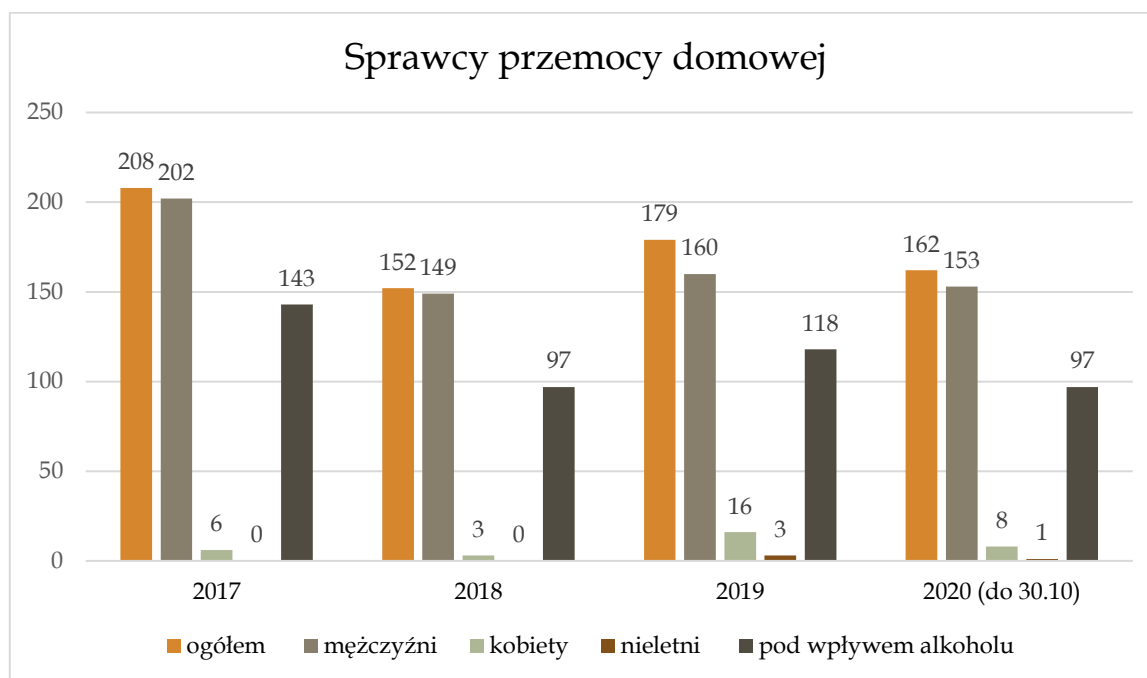
Analizując powyższe wykresy i dane z 4 poprzednich lat można stwierdzić, że mieszkańcy Miasta i Gminy Złotów, a także Miasta i Gminy Jastrowie borykają się z największym zjawiskiem przemocy w rodzinie, o czym świadczy liczba interwencji z wprowadzeniem procedury Niebieskiej Karty. Najmniej „NK” założono w Gminach Lipka i Zakrzewo. Liczba interwencji ogółem w tych gminach również jest stosunkowo niska w porównaniu do innych miejscowości.

Wykres 7



*Jeśli w danym roku wobec 1 osoby kilka razy była stosowana przemoc, to jest ona ujęta w liczbach kilka razy.

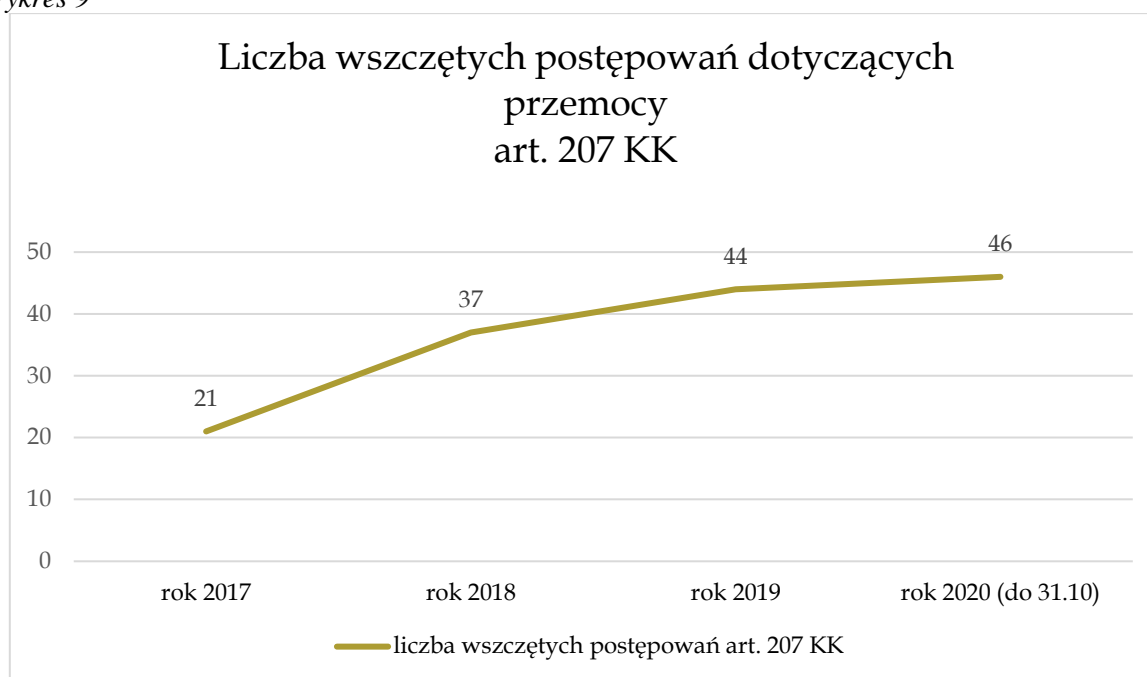
Wykres 8



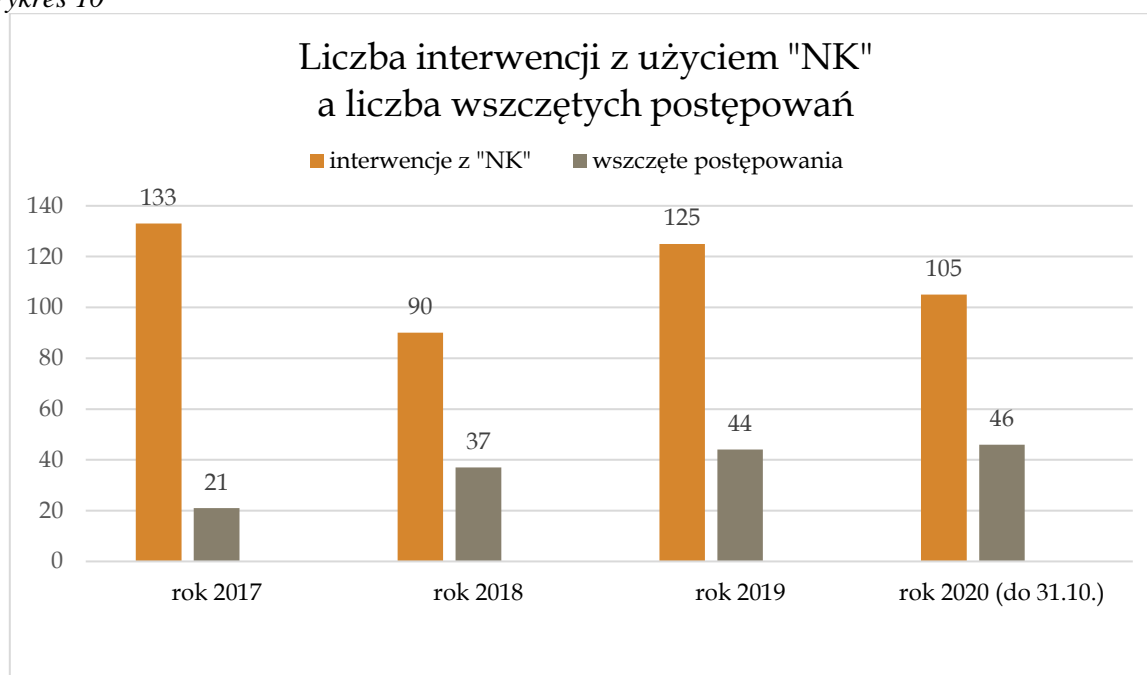
**wliczone jest także powtórne zakładanie „NK”*

Z wykresów nr 7 i 8 wynika, że w Powiecie Złotowskim najczęściej sprawcami przemocy są mężczyźni (94,5 %), a ofiarami padają kobiety (63 %) oraz dzieci (ok. 36 %). Zatem tendencja nie zmieniła się względem lat ubiegłych. Do aktów przemocy dochodzi zazwyczaj pod wpływem alkoholu (ok. 65% przypadków). Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe, niż w pozostałych. „Z danych raportu opracowanego przez Instytut Zdrowia i Trzeźwości Polskiego Towarzystwa Psychologicznego wynika, że 80% badanych żon alkoholików doświadczyło różnego rodzaju przemocy ze strony męża, w tym ponad połowa z nich doznała łagodniejszej przemocy fizycznej (popychanie, szarpanie, niszczenie sprzętów), co trzecia doznała ciężkiej przemocy fizycznej (bicie, kopanie, szarpanie za włosy) i przemocy seksualnej. Prawie wszystkie doznawały przemocy psychicznej” (Bandura-Madej; Dobrzyńska-Mesterhazy, 2000).

Wykres 9



Wykres 10



Wnioski złożone do Sądu Rejonowego w Złotowie, a rezultaty prowadzonych spraw dotyczących przemocy w rodzinie:

Tabela 3

Wnioski	<u>2017</u>	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020 do 30.11.2020</u>
Ogółem	<u>29</u>	<u>20</u>	<u>33</u>	<u>24</u>
Umorzone	<u>1</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Wyrok skazujący	<u>27</u>	<u>18</u>	<u>32</u>	<u>23</u>
Wyrok uniewinniający	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
Wycofane	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

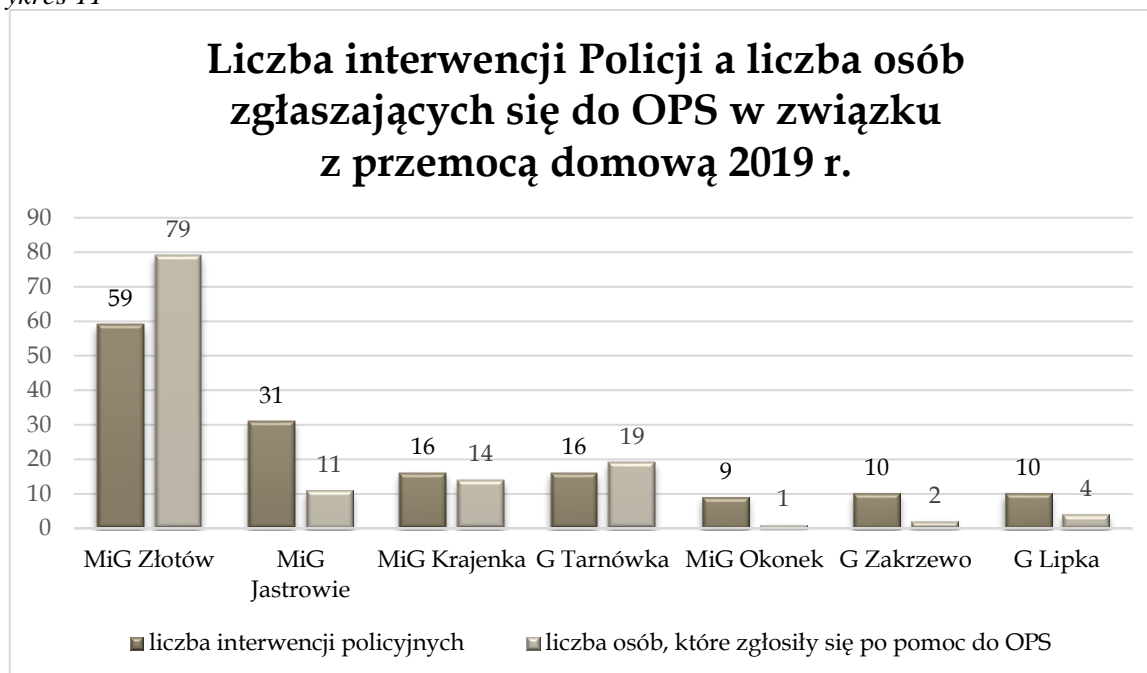
Analizując wykres 9 i 10 oraz tabelę 3 można stwierdzić jak niewielka ilość przypadków przemocy domowej odnotowanej przez procedurę „Niebieskich Kart” trafia później do sądu i bierze udział w postępowaniu karnym (ok. 34 %). Wątpliwa jest wizja nagłej i pozytywnej poprawy zachowania u tak licznej liczby sprawców przemocy. Osoby pracujące z ofiarami przemocy skłonne są raczej do stwierdzenia, że to raczej skutek zastraszania i manipulacji ze strony sprawcy przemocy. Ofiary zazwyczaj nie widzą możliwości uwolnienia się z toksycznego związku, braku perspektyw mieszkaniowych, zawodowych itp., dlatego też często decydują się na wycofanie lub odmowę zeznań.

Pozytywny jest fakt, że kiedy sprawa trafia już do Sądu to zawsze dochodzi do jej finalizacji. Niemal zawsze Sąd uznaje podejrzanego o popełnienie przestępstwa za winnego (94 % spraw). Na przestrzeni 4 lat Sąd umorzył tylko 1 wniosek (dane: Sąd Rejonowy w Złotowie).

Przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego na wniosek pokrzywdzonego, takie jak gwałt, groźby karalne, czynności seksualne przez nadużycie stosunku zależności lub naruszenie tajemnicy korespondencji zdają się nie występować w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie. Prawdopodobnie przyczyną braku ujawniania takich spraw w Sądzie jest zazwyczaj strach i wstyd ofiar przed ujawnieniem bardzo intymnych i delikatnych elementów z życia. Gwałt jest formą przemocy fizycznej i psychicznej, której skutki mogą być odczuwalne u ofiary całymi latami i w przeciwieństwie do ran fizycznych, są o wiele trudniejsze do wyleczenia.

3.4. Statystyki liczbowe dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Złotowskim (Dane z Ośrodków Pomocy Społecznej).

Wykres 11



**interwencje policyjne są wspólne dla MiG Krajenka i Gminy Tarnówka, podobnie dla G Zakrzewo i G Lipka, gdyż te miejscowości obsługuje jeden Komisariat Policji. Natomiast każda z nich posiada właściwy dla swej miejscowości OPS.*

Liczba osób zgłaszających się do Ośrodka po pomoc ze względu na przemoc w rodzinie:

a) Miasto Złotów

Tabela 4

Przemoc	Ogółem	Fizyczna	Psychiczna	Seksualna	Ekonomiczna	Zaniedbanie
<u>2017</u>	<u>49</u>	<u>28</u>	<u>49</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>2018</u>	<u>32</u>	<u>19</u>	<u>32</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
<u>2019</u>	<u>57</u>	<u>36</u>	<u>56</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>1</u>
<u>2020</u>	<u>51</u>	<u>35</u>	<u>51</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

b) Gmina Złotów

Tabela 5

Przemoc	Ogółem	Fizyczna	Psychiczna	Seksualna	Ekonomiczna	Zaniedbanie
<u>2017</u>	<u>21</u>	<u>12</u>	<u>17</u>	<u>0</u>	<u>4</u>	<u>7</u>
<u>2018</u>	<u>12</u>	<u>8</u>	<u>14</u>	<u>0</u>	<u>3</u>	<u>6</u>
<u>2019</u>	<u>22</u>	<u>13</u>	<u>22</u>	<u>0</u>	<u>6</u>	<u>17</u>
<u>2020</u>	<u>4</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2</u>

c) Miasto i Gmina Jastrowie

Tabela 6

Przemoc	Ogółem	Fizyczna	Psychiczna	Seksualna	Ekonomiczna	Zaniedbanie
2017	14	4	10	0	0	0
2018	11	5	10	0	0	0
2019	11	2	9	0	0	0
2020	12	4	7	0	0	1

d) Miasto i Gmina Krajenka

Tabela 7

Przemoc	Ogółem	Fizyczna	Psychiczna	Seksualna	Ekonomiczna	Zaniedbanie
2017	24	10	11	1	0	2
2018	23	11	12	0	0	0
2019	14	6	8	0	0	0
2020	28	12	15	0	1	0

e) Miasto i Gmina Okonek

Tabela 8

Przemoc	Ogółem	Fizyczna	Psychiczna	Seksualna	Ekonomiczna	Zaniedbanie
2017	3	3	3	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0
2019	1	1	1	0	0	0
2020	2	2	2	0	0	0

f) Gmina Tarnówka

Tabela 9

Przemoc	Ogółem	Fizyczna	Psychiczna	Seksualna	Ekonomiczna	Zaniedbanie
2017	14	10	4	0	0	0
2018	12	7	5	0	0	0
2019	19	15	4	0	0	0
2020	8	5	2	0	0	1

g) Gmina Zakrzewo

Tabela 10

Przemoc	Ogółem	Fizyczna	Psychiczna	Seksualna	Ekonomiczna	Zaniedbanie
2017	1	1	1	0	1	0
2018	1	1	1	0	0	0
2019	2	1	1	0	0	0
2020	2	2	1	0	0	0

h) Gmina Lipka

Tabela 11

Przemoc	Ogółem	Fizyczna	Psychiczna	Seksualna	Ekonomiczna	Zaniedbanie
2017	5	1	2	1	0	1
2018	3	0	1	1	0	1
2019	4	2	2	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0

Dane zawarte w powyższym wykresie i tabelach pokazują, że dość duży odsetek osób mających styczność z przemocą w rodzinie korzysta z pomocy GOPS i MOPS. Najbardziej zaskakujący jest problem przemocy w Gminie i Mieście Złotów, gdzie występują odwrotne tendencje, niż w pozostałych Gminach Powiatu Złotowskiego. Znacznie większa liczba osób udaje się po pomoc do OPS niż ta, która korzysta z pomocy Policji. Następstwem tego jest fakt zaniżania liczby interwencji „Niebieskiej Karty”. W związku z tym należałoby się zastanowić nad przyczynami takiego stanu rzeczy.

Odwrotne zjawisko występuje w Gminach Zakrzewo, Okonek i Lipka, gdzie stosunkowo niewiele osób zgłasza się do OPS po pomoc w związku z przemocą w rodzinie.

3.5. Statystyki liczbowe dotyczące udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w programach korekcyjno-edukacyjnych realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Złotowie w latach 2017-2020.

Tabela 12

Program korekcyjno-edukacyjny	2017	2018	2019	2020
Liczba sprawców przemocy zakwalifikowanych do programu	6	10	10	11
Liczba sprawców uczestniczących w programie	6	10	10	11
Liczba sprawców, którzy ukończyli program	Kobiety: 2	Kobiety: 2	Kobiety: 2	Kobiety: 1
	Mężczyźni: 1	Mężczyźni: 3	Mężczyźni: 0	Mężczyźni: 3

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Złotowie w latach 2017-2020 opracowało i zrealizowało 4 programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie. Każdy program był realizowany w formie zajęć grupowych oraz indywidualnych. Łączny czas trwania każdego z programu trwał 70 godzin zegarowych.

Celem programów korekcyjno-edukacyjnych było powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy, rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie, kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie, uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy, zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie, zdobycie umiejętności komunikowania się

i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy oraz uzyskanie informacji na temat możliwości podejmowania działań terapeutycznych.

Na podstawie Tabeli 12 można powiedzieć, że na ogół udaje się zebrać reprezentatywną grupę chętnych, wyrażających zgodę na uczestnictwo w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie. Najmniejsza grupa liczyła 6 osób w 2017 r. Optymizmem nie napawa fakt, iż stosunkowo niewielka liczba osób w rezultacie kończy program otrzymaniem dyplomu - jest to ok. **30 %** wszystkich uczestników. Dzieje się tak, dlatego, że najczęściej uczestnicy są obecni na 1-2 spotkaniach, a następnie tracą motywację i nie uczęszczają na kolejne zajęcia.

W odniesieniu do monitorowania efektów zrealizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie w latach 2017-2019 i pozyskanych informacji od instytucji współpracujących można powiedzieć, że prawdopodobnie dzięki uczestnictwu w programie osoby stosujące przemoc w rodzinie powstrzymują się od dalszego jej stosowania, ponieważ w/w instytucje nie pozyskały żadnych informacji o interwencjach w związku z przemocą w rodzinach uczestników programu.

3.6. Analiza SWOT.

Tabela 13

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna ➤ Ośrodki Pomocy Społecznej ➤ Domy Pomocy Społecznej – dziennego pobytu ➤ Świetlice- dzienne wsparcie ➤ Komisje do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ➤ Warsztaty Terapii Zajęciowej ➤ Noclegownia ➤ Hospicjum ➤ Punkt konsultacyjny, tel. zaufania ➤ Zespoły interdyscyplinarne do spraw przemocy w rodzinie (wszystkie gminy) ➤ Szpital Powiatowy ➤ Komenda Powiatowa Policji w Złotowie ➤ Prokuratura ➤ Sąd Rejonowy w Złotowie ➤ Umiejętność efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami społecznymi w powiecie ➤ Poradnia Zdrowia Psychicznego ➤ Centrum Zdrowia Psychicznego ➤ Dzienny Dom Opieki ➤ Zakład Opiekuńczo-Leczniczy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak całodobowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej ➤ Brak Ośrodków Wsparcia dla Ofiar Przemocy Domowej ➤ Zbyt mała liczba Środowiskowych Domów Samopomocy ➤ Brak jasnych i przejrzystych procedur w przypadku przemocy w rodzinie ➤ Brak grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie ➤ Brak efektywnego systemu interdyscyplinarnego zapobiegającego występowaniu przemocy w rodzinie ➤ Trudności w zapewnieniu ofierze bezpiecznego lokalu mieszkaniowego, mimo istniejących aktów prawnych ➤ Brak istniejących programów profilaktycznych dotyczących przemocy w rodzinie – szkoły, kampanie społeczne ➤ Brak miejsc, w których można umieścić sprawców przemocy w rodzinie ➤ Pandemia COVID-19 i zamknięcie w domach, słabszy dostęp do stacjonarnej pomocy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost świadomości społecznej dotyczącej przemocy w rodzinie ➤ Akceptacja społeczeństwa dla działań podejmowanych w walce ze zjawiskiem przemocy w rodzinie ➤ Wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa ➤ Bogate oferty szkoleniowe dla pracowników zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie ➤ Powołanie Zespołów interdyscyplinarnych ds. przemocy w rodzinie ➤ Zmiany uregulowań prawnych dotyczących możliwości odizolowania sprawcy od ofiar przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak motywacji sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym ➤ Niechęć i strach ofiar utrudniająca im poszukiwanie pomocy ➤ Częste przypadki odmowy zeznań ofiar ➤ Wzrost patologii społecznych i obniżenie wieku sprawców przestępstw ➤ Kultura społeczna promująca dominację i agresywne zachowanie ➤ Trudności ekonomiczne wielu rodzin ➤ Powielanie negatywnych wzorów społecznych przez nieletnich ➤ Zjawisko alkoholizmu w wielu rodzinach ➤ Niedoinformowanie społeczne dotyczące możliwości udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie ➤ Bezkarność sprawców przemocy w rodzinie – niskie kary i trudności z ich egzekwowaniem

3.7. Analiza zasobów instytucjonalnych Powiatu Złotowskiego – dane z MOPS(ów).

Tabela 14

Rodzaj placówki	Miasto Złotów	Gmina i Miast Jastrowie	Gmina i Miasto Kraienka	Gmina i Miasto Okonek	Gmina Lipka	Gmina Tarnówka	Gmina Zakrzewo	Gmina Złotów
Ośrodek Pomocy Społecznej	1	1	1	1	1	1	1	1
Dom Pomocy Społecznej – całodobowy	0	0	0	0	0	0	0	0
Dom Pomocy Społecznej – pobyt dzienny	0	1	0	0	0	0	0	0
Placówka opiekuńczo wychowawcza typu socjalizacyjnego	0	2	0	0	0	0	0	0
Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii	0	0	1	0	0	0	0	1
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy	0	1	0	0	0	0	0	0
Świetlica- placówka opiekuńczo-wychowawcza pobytu dziennego	3	1	0	0	2	0	0	5
Rodzinny Dom Dziecka	0	0	1	1	0	0	1	0
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	1	0	0	0	0	0	0	0
Warsztaty Terapii Zajęciowej	1	1	1	1	1	0	0	0
Ośrodek Interwencji Kryzysowej	0	0	0	0	0	0	0	0
Środowiskowy Dom Samopomocy	0	1	0	0	0	0	0	0
Noclegownia	1	0	0	0	0	0	0	0
Hospicjum	1	0	0	0	0	0	0	0
Szkoły Podstawowe	4	4	3	3	2	1	2	7
Przedszkola	9	3	4	2	2	1	2	5
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	0	1	0	0	0	0	0	0
Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy	1	0	0	0	0	0	0	0
Punkt konsultacyjny, telefon zaufania	1	0	0	1	1	1	0	0
Szkoły Ponadpodstawowe	3	1	0	0	0	0	0	0
Komisja ds. Rozwiązywania Problemów alkoholowych	1	1	1	1	1	1	1	1
Poradnia Zdrowia Psychicznego	1	0	0	0	0	0	0	0
Punkt Interwencji Kryzysowej	1	0	0	0	0	0	0	0
Dzienny Dom Opieki	1	0	0	0	0	0	0	0
Szpital	1	0	0	0	0	0	0	0
Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	1	0	0	0	0	0	0	0
Komenda, Komisariaty, Posterunki	1	1	1	1	1	0	0	0

ROZDZIAŁ IV

Główne założenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

4.1. Założenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Zgodnie z Ustawą z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, zadaniem Powiatu jest profilaktyka i prewencja w zakresie problemu społecznego, jakim jest agresja i przemoc w rodzinie. Powiat zobowiązany jest również do zagwarantowania ofiarom przemocy w rodzinie bezpiecznych miejsc w ośrodkach wsparcia lub ośrodkach interwencji kryzysowej.

Podstawą omawianego programu jest jego interdyscyplinarność i systemowość działań, których głównym celem jest wyeliminowanie zjawiska przemocy w rodzinach nią dotkniętych, bądź zminimalizowanie skutków, jakie za sobą niesie.

Interdyscyplinarność zakłada, że wszelkie działania mające na celu pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie powinny być szczegółowo zaplanowane i realizowane przez specjalistów z danej dziedziny, będących przedstawicielami różnych instytucji ściśle ze sobą współpracującymi.

Systemowość zakłada niesienie pomocy ofiarom przemocy poprzez oddziaływanie i pomaganie wszystkim członkom rodziny. Głównym ogniwem tego systemu są pracownicy ośrodków bezpośrednio zaangażowani i znający sytuacje danej rodziny.

W związku z powyższymi założeniami, które są zgodne z wytycznymi Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Złotowie, obiera jako priorytetowy cel współpracę z niżej wymienionymi instytucjami:

- Sądem Rejonowym w Złotowie,
- Prokuraturą Rejonową w Złotowie,
- Komendą Powiatową Policji w Złotowie,
- Punktami Interwencji Kryzysowej,
- Szkołami podstawowymi oraz ponadpodstawowymi,
- Przedszkolami,
- Poradniami Psychologiczno –Pedagogicznymi,

- Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Złotowskiego,
- Organizacjami Pozarządowymi,
- Poradnią Leczenia Uzależnień,
- Ośrodkami Zdrowia,
- Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołami Interdyscyplinarnymi ds. Przemocy w Rodzinie na terenie Powiatu Złotowskiego,
- Towarzystwami Przyjaciół Dzieci,
- Ogniskiem Pracy Pozaszkolnej.

4.2. Beneficjenci Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zgodnie z wytycznymi Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, głównymi adresatami powyższego programu są:

- Ofiary przemocy w rodzinie tj. dzieci, małżonkowie, partnerzy w nieformalnych związkach, osoby starsze, osoby niepełnosprawne,
- Sprawcy przemocy w rodzinie,
- Świadkowie przemocy w rodzinie,
- Organizacje i instytucje działające na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- Społeczność lokalna.

4.3. Działania Powiatu związane z zapobieganiem i zwalczaniem zjawiska przemocy w rodzinie

Po gruntownej analizie danych i informacji dotyczących przemocy w rodzinie Powiat Złotowski w celu zapobiegania i zwalczania tego zjawiska podejmuje następujące działania:

- Opracowanie broszury informacyjnej skierowanej do ofiar, sprawców oraz społeczności zawierającej informacje dotyczące przemocy oraz sposobów radzenia sobie z nią.
- Utworzenie w siedzibie PCPR grupy wsparcia dla sprawców przemocy w rodzinie.
- Udzielanie specjalistycznego poradnictwa prawnego dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie w siedzibie PCPR w Złotowie.
- Udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla ofiar i sprawców przemocy w postaci konsultacji z psychologiem i pracownikiem socjalnym w siedzibie PCPR w Złotowie.
- Opracowywanie oraz realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, w sytuacji gdy uda się pozyskać reprezentatywną grupę chętnych do udziału.

- Uczestnictwo pracowników PCPR w Złotowie w specjalistycznych warsztatach i szkoleniach mających na celu podniesienie ich kwalifikacji i kompetencji zawodowych potrzebnych do pomocy ofiarom i sprawcom przemocy.
- Edukacja Społeczna mająca na celu zmianę poglądów i przekonań, a także zwalczanie stereotypów związanych z płcią i zjawiskiem przemocy.
- Zacieśnianie i kontynuacja współpracy z innymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie.

4.4. Czas trwania Powiatowego Programu Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie ma działanie długofalowe. Będzie realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Złotowie we współpracy z samorządami lokalnymi, jednostkami pomocy społecznej, policją, ochroną zdrowia, szkołami, oraz innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie.

Opracowanie: mgr Paulina Cieślik

Nadzór: Dyrektor PCPR – dr Helena Agatowska

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Cykl przemocy i jego fazy.

Rysunek 2 Konsekwencje stosowania przemocy.

SPIS TABEL

Tabela 1. Ilość „Niebieskich Kart” sporządzona przez Policję w latach 2017-2019.

Tabela 2. Powiat Złotowski w liczbach.

Tabela 3. Wnioski złożone do Sądu Rejonowego w Złotowie, a rezultaty prowadzonych spraw dotyczących przemocy w rodzinie.

Tabela 4. Liczba osób zgłaszających się do Ośrodka po pomoc ze względu na przemoc w rodzinie w Mieście Złotów.

Tabela 5. Liczba osób zgłaszających się do Ośrodka po pomoc ze względu na przemoc w rodzinie w Gminie Złotów.

Tabela 6. Liczba osób zgłaszających się do Ośrodka po pomoc ze względu na przemoc w rodzinie w Mieście Gminie Jastrowie.

Tabela 7. Liczba osób zgłaszających się do Ośrodka po pomoc ze względu na przemoc w rodzinie w Mieście i Gminie Krajenka.

Tabela 8. Liczba osób zgłaszających się do Ośrodka po pomoc ze względu na przemoc w rodzinie w Mieście i Gminie Okonek.

Tabela 9. Liczba osób zgłaszających się do Ośrodka po pomoc ze względu na przemoc w rodzinie w Gminie Tarnówka.

Tabela 10. Liczba osób zgłaszających się do Ośrodka po pomoc ze względu na przemoc w rodzinie w Gminie Zakrzewo.

Tabela 11. Liczba osób zgłaszających się do Ośrodka po pomoc ze względu na przemoc w rodzinie w Gminie Lipka.

Tabela 12. Statystyki liczbowe dotyczące udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w programach korekcyjno-edukacyjnych realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Złotowie.

Tabela 13. Analiza SWOT.

Tabela 14. Analiza zasobów instytucjonalnych Powiatu Złotowskiego – dane z MOPS(ów).

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba interwencji domowych w Powiecie Złotowskim w latach 2017-2020.

Wykres 2. Liczba interwencji w poszczególnych gminach w 2017 r.

Wykres 3. Liczba interwencji w poszczególnych gminach w 2018 r.

Wykres 4. Liczba interwencji w poszczególnych gminach w 2019 r.

Wykres 5. Liczba interwencji w poszczególnych gminach w 2020 r. (do 30. października).

Wykres 6. Interwencje z wprowadzeniem „Niebieskich Kart” w poszczególnych gminach w latach 2017-2020.

Wykres 7. Ofiary przemocy domowej w Powiecie Złotowskim w latach 2017-2020.

Wykres 8. Sprawcy przemocy domowej w Powiecie Złotowskim w latach 2017-2020.

Wykres 9. Liczba wszczętych postępowań dotyczących przemocy z art. 207 KK w Powiecie Złotowskim w latach 2017-2020.

Wykres 10. Liczba interwencji z użyciem „Niebieskich Kart” a liczba wszczętych postępowań w latach 2017-2020.

Wykres 11. Liczba interwencji Policji a liczba osób zgłaszających się do Ośrodków Pomocy Społecznej w związku z przemocą domową w 2019 r. w Powiecie Złotowskim.

BIBLIOGRAFIA

- „Przemoc w rodzinie – poradnik dla ofiar przemocy w rodzinie” IPZ PTP, W-wa, 2002 r.
- „Dramat w czterech ścianach. Pomoc, prewencja, informacja”. Wydawnictwo KROPKA J.W. Śliwczyńscy, Poznań 2008 r.
- Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, strona Stowarzyszenia „Niebieska Linia”, <http://niebieskalinia.info>, [dostęp: 6.11.2020].
- Bakuła A „Przemoc w rodzinie”, www.brok.care, [dostęp: 29.01.2021]
- www.statystyka.policja.pl [dostęp: 06.11.2020]
- http://www.polskawliczbach.pl/powiat_zlotowski [dostęp: 06.11.2020]
- Badura-Madej W., Dobrzyńska-Mesterhazy A. *Przemoc w rodzinie. Interwencja kryzysowa i psychoterapia*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2000 r., wyd. 1.
- *Przemoc w rodzinie – ujęcie interdyscyplinarne*. Kozłowski P., Wirkusa Ł. (red.) Wydawnictwo Impuls, Kraków, 2017.

AKTY PRAWNE

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020r., poz. 218)
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r., nr 125, poz. 842)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 j.t.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015r., poz. 1286 j.t.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2015 r., poz. 583 j.t. ze zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 1444)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r., nr 209 poz. 1245)
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku

z przemocą w rodzinie (Dz.U. 2011 nr 81 poz. 448)

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. 2011 nr 50 poz. 259)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz.U. 2010 nr 201 poz. 1334)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz.U. 2011 nr 126 poz. 718)
- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 r.
- Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dn. 20 grudnia 1993 r. – Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego
- Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dn. 6 października 1999 r. – Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R(85)4 w sprawie przemocy domowej z dnia 26 marca 1985 r.
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R(90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 stycznia 1990 r.
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rec. (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z dnia 30 kwietnia 2002 r.
- Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej
- Europejska Konwencja o wykonywaniu prawa dzieci z dnia 25 stycznia 1996 roku
- Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012 r., s.57)

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dn. 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych) (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011 r., s.2)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011 r., s.1)
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz. Urz. UE L 101 z 15.05.2011 r., s.1)
- Program Sztokholmski przyjęty w dniach 10-11 grudnia 2009 r.